

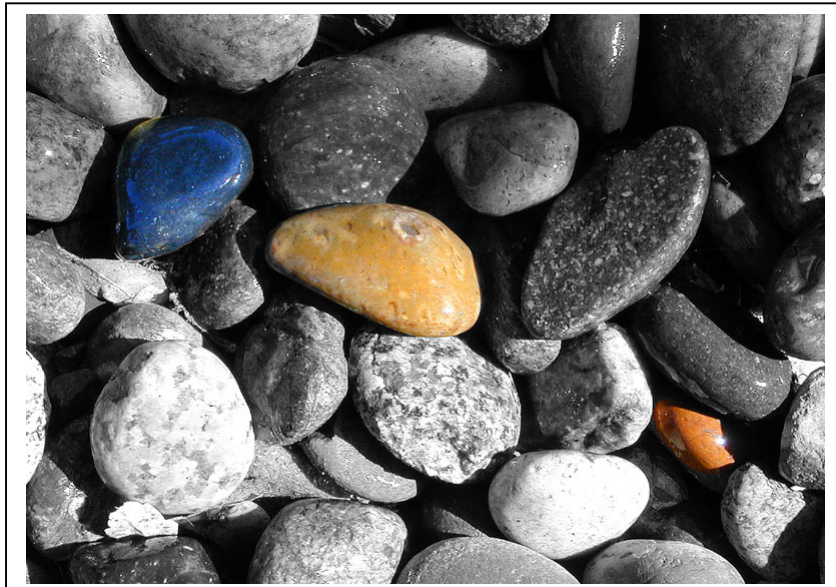

Европейски съюз

ПРОЕКТ “НПО – НАДЕЖДНИ ПАРТНЬОРИ ЗА РАЗВИТИЕ”
Структура на модел за партньорство
между администрацията и НПО

(структура за описание на модел, стъпка по стъпка)

1. Сфера на приложение

Предлаганият модел е за приложение при управление на бюджетния процес в общините

2. Същност на модела

Общинският бюджет е самостоятелна финансова сметка, чрез която се разпределят и балансират разходите и приходите на местните финанси в рамките на една година. Разработването му е съвместно усилие на много хора. Представява процес на преговори и компромиси, които целят изработването на продукт, който формулира плана за развитие на общината за една година. Няма друго съвместно действие, което да оказва такова огромно въздействие върху ежедневието на гражданите, както годишния бюджет. Нормативната рамка, с която се определят действията на многото хора, които в пряк или не пряк начин участвуват както в разработването му, така и в изпълнението, мониторинга и оценката на резултатите от него за гражданите. В Закона за общинските бюджети законодателят е предвидил значимостта на управлението на бюджетния процес за обслужването на гражданите и е постановил изрично, че преди приемането му от Общинските съвети е задължително публичното му обсъждане с гражданството на общината. Гражданите трябва да са информирани и да имат възможност активно да влияят върху намеренията на местната власт къде, кога и по какъв начин ще бъдат управлявани парите, определящи обслужването им като цяло.

Съществуващата практика за привличането на гражданите в този процес е разнообразна. Но разнообразието ѝ най-вече се изчерпва с информираността им за проектите на общинските бюджети чрез организиране на публично обсъждане на проектния вариант на бюджета и то в стил, не позволяващ активната намеса на участниците в него за евентуални промени. Разчита се обикновено, че интересите на гражданите ще бъдат отстоявани по време на дебатите в постоянните комисии общинските съвети и заключителните им заседания. Чрез тях общността се надява да се намери в известна степен баланс между планираните разходи с реалните потребности на гражданите. Това обаче в повечето случаи не се постига. Ето защо е правилно гражданското участие да бъде разширено и да намери своето място във всички фази на управление на бюджетния процес – разработката, приемането, изпълнението, контрола и оценката на общинските бюджети.

3. Резюме на модела (дефиниция, кратко описание)

Предлаганият модел за гражданско участие в бюджетния процес е експериментиран в няколко общини в изпълнение на проект за Управление на местни финанси и бюджет, финансиран последователно от МАТРА на Холандското посолство и Институт Отворено общество – Будапеща. Той предвижда разширено гражданско участие в основните фази на бюджетния процес- разработване, приемане, изпълнение, контрол и оценка. По този начин използваната практика за публично обсъждане с гражданите на общинските бюджети по време на фазата приемане, излиза от рамките на информираността и се обогатява с инструменти на консултирането, убеждението и контрола на гражданите с цел насочване на средствата от към реалните потребности на общността.

4. Участници – конкретен принос

От СГО

- **Представители на училищни настоятелства.** Приносът на тази част от СГО е свързана с правилното и ефективно насочване на средствата от общинските бюджети за подобряване на условията за образованието в общините и насочване на младото поколение към здравословен начин на живот.
- **Представители на читалищните настоятелства.** С тяхното участие ще се използват ефективно средствата в общините за поддържане развитие на културно-историческото наследство и развитието на духовността в населените места.
- **Представители на клубовете на пенсионерите и хората с неравносложно положение.** Приносът им ще бъде свързан с насочването на средства за подобряване качеството на социалните и здравни услуги в общините.
- **Представители на СГО от бизнеса.** Техният принос ще бъде свързан както управление на разходите за подобряване на административното и техническо обслужване, така и с правилното и ефективно използване на средствата от бюджета за развиване на обслужващата инфраструктура – пътища, водоснабдяване, съобщителни комуникации, енергоснабдяване и т.н.
- **Представители на екологични организации.** Техният принос ще бъде преди всичко в осигуряване на необходимите средства от общинските бюджети за подобряване на системите за обработка на твърдите битови отпадъци, обработката на отпадните води, съхраняване и развитие на зелените площи, решаване на проблема с бездомните кучета.
- **Представители на спортни и младежки организации.** Най-важният принос на тези организации от СГО ще бъде свързан с финансирането на местната политика за спорт, здравословен начин на живот и уплътняване на свободното време на младото поколение.

От местните власти

- **Представители на общинската администрация.** Приносът им е преди всичко се състои в предоставяне на адекватна и на достъпен език информация за разработването, приемането, изпълнението, контрола и оценката на общинските бюджети. По този начин те ще могат да стимулират и направят ефективно участието на гражданите и техните сдружения във всички фази на управление на бюджетния процес.
- **Представители на общинските съвети.** Приносът на тази група ще бъде в разработване на общински наредби за управление на общинските бюджети, с които ще създадат условия за активно гражданско участие във всяка фаза от бюджетния процес.

5. Стъпки (алгоритъм за прилагане на модела, принципи на работа и публичност при реализацията му.)

Първа стъпка. Разработване на бюджетен календар със събитията свързани с разработването и приемането на общинския бюджет. Инициатор на стъпката е общинския съвет. Разработката се реализира от администрацията и се популяризира с подкрепата на местните средства за масово осведомяване. В календара се посочват последователността от събитията, свързани с разработването и приемането на общинския бюджет за следващата финансова година. По този начин структурите на гражданското общество се информират за стартиране на процеса и започват да подготвят своите идеи за включване в разработката.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Втора стъпка. Оценка на услугите с активното участие на гражданите. Тази стъпка е необходима, за да се преценят необходимите разходи за подобряване на услугите, за ликвидирането на ненужните и за предоставяне на нови такива. Инициатор за повеждането ѝ е общинския съвет. За реализирането ѝ общинската администрация като координатор привлича структурите на гражданското общество, помествайки в средствата за масово осведомяване услугите, които ще подлежат на промени. Онези от тях, чиито интереси съвпадат с обявените установяват контакт с общинската администрация, за да предложат услугите си за анкетиране на гражданите за тяхното мнение. Възможно е при тази стъпка предварителните намерения на администрацията за промяна в услугите да не съвпадат напълно с очакванията на гражданите. Ролята на в такива случай на структурите на гражданското общество е да потърсят разширения на намеренията администрацията чрез аргументирани публикации в средствата за масово осведомяване.

Трета стъпка. Разработване на политическата рамка на бюджетния процес и обсъждането ѝ със СГО. Политическата рамка е в формулиране в най-общ план размера и вида на разходите за услугите, проектите, свързани с капиталовите разходи и размера на приходите за общинския бюджет за следващата финансова година. Инициатор за осъществяването ѝ е общинския съвет, а координатор – общинската администрация. Приетата политическа рамка се помества в средствата за масово осведомяване. За осигуряване на обратна връзка с гражданството и получаване на идеи от него администрацията извършва следните действия: монтира пощенски кутии за предложения на публични места като: общинските пазари, училищата и детските градини, центровете за обслужване и информация на гражданите. Освен това помества в политическата рамка на бюджета в интернет страницата си и осигурява възможности за обратна връзка. През този период структурите на гражданското общество получават възможността организирано да дадат своите предложения за предстоящата разработка на проекта за общински бюджет и по този начин да консултират местната власт за очакванията на гражданите.

Четвърта стъпка. Публично обсъждане на проекта за общински бюджет. Тази стъпка изисква планиране на формите и начините за публично обсъждане на проекта за общински бюджет с гражданите преди влизането му в постоянните комисии на общинския съвет. Инициатор за реализирането ѝ е общинската администрация. За ефективното му реализиране администрацията трябва да публикува датата, часа и мястото за провеждането на публичните обсъждания; да отпечата брошури на достъпен за гражданите език с оценка на резултатите от изпълнението на действащия бюджет и основни моменти от проекта за новия бюджет; да изпрати покани към основни представители на организациите от структурите на гражданското общество. Подкрепата на структурите на гражданското общество се състои в активно присъствие и участие на публичното обсъждане на проекта за бюджет.

Пета стъпка. Мониторинг на изпълнението на общинския бюджет. В тази стъпка трябва максимално често да бъдат отчитани приходите, разходите и резултатите от изпълнението на общинския бюджет. Препоръчително е това отчитане да става на три месеца, а не както е предвидено на 6 месеца. Инициатор е общинския съвет, а координатор – администрацията. За да може обаче да бъде информирано гражданството за изпълнението на бюджета, тримесечните отчети трябва да се публикуват в местните средства за масово осведомяване и интернет-страницата. По този начин структурите на гражданското общество ще бъдат информирани къде, за какво и как се изразходват средствата във връзка с приетия общински бюджет. Всяко отклонение е в състояние да ги активизира и те да потърсят аргументиран отговор за

него от общината чрез средствата за масово осведомяване. Това е фактически осъществяването на граждански контрол за управлението на общинския бюджет. Освен това е препоръчително представителите на СГО да участвуват на заседанията на общинския съвет, в чиито дневен ред е включена точка за отчитане на изпълнението на общинския бюджет.

Шеста стъпка. Оценка на резултатите от изпълнението на общинския бюджет. Тази стъпка се свързва с реализирането на **четвърта стъпка**. За да се постигне усещане за развитие на общността в която живеят, гражданите и структурите на гражданското общество трябва да изискват информация за качеството на резултатите от изпълнението на предходния бюджет. Затова при публичните обсъждания / четвърта стъпка / е задължително общинската администрация да представя оценка на изпълнението на действащия бюджет до момента на обсъждането на новия проект. По този начин гражданите ще могат да направят оценка на проекта за общински бюджет в контекста на постигнатото от общината до момента.

6. Практически резултати от прилагане на модела

В община Плевен. Внедрен бюджетен календар, разработване на политическа рамка на проекта за бюджет, оценка на услугите, обсъждане на политическата рамка с гражданите, обсъждане с гражданите на проекта за бюджет

В община Тетевен. Внедрен бюджетен календар, оценка на услугите, публично обсъждане на отчета на действащия бюджет и проекта за бюджет и тримесечен отчет за изпълнението на общинския бюджет.

В община Долна Митрополия. Внедрен бюджетен календар, оценка на услугите, разработване на политическата рамка на проекта за бюджет, публично обсъждане на отчета на действащия бюджет и проекта за бюджет.

В община Берковица. Внедрен бюджетен календар, оценка на услугите, публично обсъждане на отчета на действащия бюджет и проекта за бюджет.

7. Възможности за прилагане на модела (коментари, изводи, препоръки)

Моделът е практически реализуем и зависи от традициите в общината за прозрачност в управлението. Той не е в противоречие с действащото законодателство. За да стане реалност в дадена община е необходимо:

- Да бъде заложен в Наредбата за управление на бюджетния процес, част от местната нормативна база.
- Общинската администрация да ангажира активно структурите на гражданското общество като за целта: направи банка данни с действащите структури в общината и при всяка стъпка, изискваща тяхното участие да ги уведомява и привлича за съдействие.